

יום	יום לחדש	ליקוטי מוהר"א	ליקוטי הלכות ה"ב	משנה ברורה	משיבת נפש	שולחן ערוך אבן עזר
שבת	ז'	ב:	קעה	חורה	תש-תכ	ד, ה,
א	ח'	ג:	קעו	ג:	תכ-תכב	ו, ז,
ב	ט'	ג:	קעז	ד:	תכג-תכד	א, ב,
ג	י'	ד:	קעח	ד:	תכה-תכו	ג, ד,
ד	יא'	ד:	קעט	ה:	תכו-תכח	ה, א,
ה	י"ב	ה:	קפ	ה:	תכט-תל	ב, ג,
ו	י"ג	ה:	קפא	חורה	תלא-תלב	ד, ה,

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

245 | פרשת ויגש | ז' טבת תשפ"ב

דבר המערכת

בחסידי שמים זכו בני החבורות דקה ליתנו להתקבץ יחד בעיה"ק ובבית שמש בראשון של חנוכה, להתחזק יחד על גדולת הימים הללו בפרט, ועל כלליות הארת דעת הצדיק בכלל. גולת הכותרת היתה ההתאספות של כלל בני קהילתנו למעמד המרומם בליל 'זאת חנוכה' בשילוב סיום 'ליקוטי מוהר"א' מחזור כ"ו והתחלת הלימוד היומי בספר קדוש זה במחזור כ"ז, וכמו כן סיום לימוד חלק ה' בשו"ע ומשנ"ב או"ח במסגרת העמוד היומי בהלכה דקה ליתנו. בסעודה מפוארת לכבודה של תורה הביעו הכל את שמחתם העצומה על זכייה מופלאה זו, להידבק בתורת הצדיק ובקיום עצתו הקדושה ללמוד פוסקים דבר יום ביומו.

בצמאון ובהתרוממות נשמעו דברי הגה"צ הגר"מ שכטער שליט"א שגורר את הלב על הרכוש העצום שרבינו הקדוש הנחיל לנו הלא הוא ספרו הקדוש ליקוטי מוהר"א שנאמר ברוח הקודש גבוהה מאד לכל ואחד בדור האחרון, ובו יוכל למצוא כל מחפש את הנצרך לנשמתו בכל מצב שהוא. כמו כן הליקוטי תפילות' ושאר עצותיו הקדושים של רבינו הקדוש שזכינו להם, ומן הראוי שכל אחד יתחדש ללמוד בעצמו ועם בניו וחבריו בספרים קדושים אלו כדי לזכות להצלחה נצחית.

בהמחאת כף וריקודים הודו ושיבחו ורוממו לא-ל שעה ארוכה כל קהל הקודש, ומשם שאבו רוח של התחדשות ושמחה לכל השנה כולה הבעל"ט. כמו כן נשמעו דיבורי התחזקות על גדולת מעלת לימוד ההלכה, ולימוד ספרו הקדוש שהם הלכות קיים התורה, שעל ידם מתבררת האמונה הקדושה והיא הכח נגד כל פיתויי היצר.

לאחר מכן יצא ציבור נכבד לפקוד את המקומות הקדושים בגליל להעתיק על הכלל ועל הפרט ביום מסוגל זה. קשה לתאר את ההתעוררות העצומה והשמחה העצומה בכל חלקי נסיעה קדושה זו

תקוותנו שאכן נזכה להתחדש ולהתחיל מחדש לעלות ולהתעלות בתורה ובעבודת ה' ביתר שאת וביתר עוז, ולהוסיף בקודש כראוי וכיאות.

העורכים

בכה הצדיק

בוחר לבות הוא יודע, כן יקרה נפשי מצד מעלת קדושת המשפיע עלי חכמה ובינה ודעת, הוא כבוד אדוני מורי הרב הקדוש והנורא, הרב האמת זכר צדיק לברכה."

כלומר: על אף שהוא מעיד עליו את הבורא בוחר הלבבות שהוא יודע שאני קטן בעיני מצד עצמי, אבל כל זה לא מונע ממנו לעמוד בראש הומויות ונגד מלכים ולפרסם ולהשקות לכל את דעת רבו. לצד ענוותנותו המופלגת הוא גם יודע ומכיר ש'יקרה נפשי מצד מעלת קדושת המשפיע עלי חכמה ובינה ודעת'. לא רק שהצדיק הינו גדול ושהאמת אתו, אלא שגם נפשי שלי - נפש התלמיד שמקבל ממנו ושומע לעצתו - יקרה מאד. אין לי רשות לזלזל ולהפחית מכח הצדיק שמשפיע עלי, בגלל ענוותנותי מצד עצמי.

כי על כן, מי שמקורב לצדיק ומקבל עצתו, הרי שהצדיק פועל על ידו נוראות ונשגבות בכח הצדיק שלא כמידת המקבל כלל, ועל האדם להיזהר אז מעונה פסולה שיכולה להמעיט חלילה בכח העצום שניתן בידי הפחות שבפחותים שמציית לצדיק.

וכך מלמדנו רבי נתן: "מוחין דקטנות אינם ענוה כלל, רק מעקמים הלב מהשם יתברך, ומזה צריך ליהזר מאד מאד כל אדם כשרוצה להתקרב להשם יתברך, כי לפעמים מתנכל הבעל דבר ומועקם לבו בבחינת קטנות ונדמה לו כאילו הוא ענוה, ורוצה לרחקו על ידי זה מהשם יתברך, דהיינו שאומר בלבו: וכי ראוי אני שיעשה השם יתברך לי נסים כאלה?! הלא אני יודע חטאי ופשעי המרובים. וכמו שמצינו כמה וכמה שנתרחקו על ידי זה שמחמת שהם יודעים לכלוכים וטינופם בעוונות רחמנא ליצלן, אינם מאמינים בכח הצדיק שאפשר לגאלם. על כן צריכין להישמר מאד מזה שלא יפול ויתרחק על ידי ענוה רעה כזאת, כי באמת בוודאי צריך האדם לידע חסרונו שאינו ראוי לגאולה ולהתבייש בעצמו הרבה, אבל לא שיתרחק על ידי זה ח"ו. רק אדרבא, יאמר בלבו: בודאי אני רחוק מאד מאד מגאולה וישועה לפי מעשי הרעים, אבל אני בטוח בחסדו הגדול והנפלא ובכח זכות הצדיקי אמת שהשם יתברך יעזור לי ויעשה עמי חסד תמיד!" (ליקוטי הלכות, תפילין ו, לא).

ענוה ושלמות רוח - כן. הכרת חסרונותיו - ראוי ונכון. אבל שבגלל זה תפחות אצלו האמונה בכח הצדיק שיכול לגאלו על אף שהוא רחוק כל כך - מזה צריך להשמר מאד מאד. אין זו ענוה אלא לב עקום.

בימים אלו תחול הילולת גאון עוזנו רבי נתן זי"ע, מי שזכה לקבל ברוחו פי שניים בדעת רבו, רבינו הקדוש, בעוצם התבטלותו ושימוש אותו בנאמנות ובתמימות שאין דוגמתה, ואשר כל השארתו הקדושה בעולם של רבינו הקדוש זקופה לזכותו.

שומה עלינו להתבונן באורחותיו של תלמיד זה, למען נשכיל גם אנו לילך בעקבותיו ולקבל שפע רב עד בלי די מנחל עדניו של רבינו הקדוש.

שני הפכים עצומים אנו מוצאים בתלמיד קדוש זה: מחד, רבי נתן השפל-בך, המשתקף בליקוטי תפילות בעוצם ענוותנותו ושלמות רוחו העצומה, כאשר הוא דן את עצמו ברותחין על כל צל צילו של חשש כלשהוא, ומעמיד את עצמו כפושע שבפושעים. קשה לסבול את זעקות השבר שהוא זועק כגרוע שבגרועים שלא טעם ריח של יהדות, המתחנן על נפשו מגודל נוראות עמקי העמקים שהוא שרוי שם.

ואין אלו מליצות בעלמא; כך אכן חי והרגיש כלפי עצמו, וכפי שמסופר על רבינו הקדוש, שאמר לאחד מתלמידיו בשבח מעלת רבי נתן: "אם תסתכל עליו תראה בו שהוא שפל ברך כל כך עד אשר הוא כעפר וטיט ממש בעיני עצמו" (חיי מוהר"א, שלח). וכן היה, התלמיד פגע בו "כשהוא עובר בשוק בודיונות מלוכלך במלבושי כבוד כדרך בני העשירים, ואף על פי כן הכיר בו מיד כי זה הוא האיש אשר אמר עליו רבינו ז"ל שהוא בעיני עצמו כעפר וטיט ממש".

ומאידך, רבי נתן הגדול שלא חת מפני איש ונלחם לפרסם את דעת רבו הקדוש; רבי נתן שמשוטט בספרו הקדוש 'ליקוטי הלכות' בהשגות הכי גבוהות; שמעמיד תלמידים עובדי ה' מופלגים למאות; שמקים ומייסד את הארת רבינו הקדוש לדורות בכח ועוז שאין דוגמתם.

איך משתלבים שני הפכים הללו? בדרך כלל מי שרואה את עצמו שפל פחות ונבזה, הוא גם שבור וכתות וחסר רוח חיים. איך זה שהעפר וטיט ממש' בווער כאש דולה ומשקה, בונה ומייסד, מקים ומחזק, ועומד כחלמיש מול כל הגלים הסוערים שפקדוהו?!

הבה נטה אוזן לדברי רבי נתן עצמו המגלה לנו את הסוד הגדול, וכך הוא כותב בהקדמתו לליקוטי הלכות, מעיין החכמה והבינה, האור וההתחזקות, האמונה היראה והשמחה, הבלתי נפסק:

"ואני בעיני ידעתי כי לא הגעתי למידה זו, לא מינייה ולא מקצתה, לחוות דעי אפילו לפני קל שבקלים והפחות שבפחותים, אך זאת אודה ולא אבוש והאמת אגיד ולא אכחד, ובראש הומויות אקרא בפתחי שערים בעיר אמרי אומר, ואדברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש, שכשם שאני קטן בעיני מצד עצמי, כאשר

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

רַבְּנוּ אָמַר: "כְּשֶׁלּוֹמְדִין שְׁלַחַן עֶרְוָה, טוֹב לְלַמֵּד גַּם אֶת הַבָּאֵר הַגּוֹלָה" שְׁעָלִיו, כְּדִי לְהַזְכִּיר שֶׁמִּתְּנָה אוֹ הַפּוֹסֵק שְׁחָדֵשׁ זֶה הַדִּין".

(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 4:00 - נין ההמה 6:24 - מוזיק"ש 8:12
צאת השבת 5:16 - צאה"ש לר"ת 5:53

ע"י צדקה זוכים לתפילה בכונה!

ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו לחם לפי הטף

ואמרו חכמינו ז"ל שמפני כך נתן יעקב את הבכורה ליוסף (לאחר שנטלה מראובן) מפני שכלכל אותו.

וזה לשון הגמרא: "מה ראה שנתנה ליוסף? אמשול לך משל למה הדבר דומה, לבעל הבית שגידל יתום בתוך ביתו, לימים העשיר אותו יתום ואמר: אהניחו לבעל הבית מנכסי" (בבא בתרא כג ע"א). [ופירש רשב"ם: "לבעל הבית - יוסף. יתום - יעקב, דכתיב ויכלכל את אביו וגו'. לוסף העשיר - יעקב שבאה לידו בכורת ראובן על ידי שחילל יצועי אביו והיה יכול ליתנה לכל מי שירצה"].

ביאור פנימיות ענין זה, לעבודת השם, מבואר בליקוטי מוהר"ן תורה ב':

הנה, ה"בכורה" היא סוד התפילה, "כי התפילה הוא פי שנים, שיש בה שבחו של מקום ושאלת צרכי" (ליקוטי מוהר"ן, ב).

ולזכות לתפילה כראוי הוא ע"י הצדקה. שכן, העצה להינצל ממשכבות זרות בשעת התפילה, היא נתינת צדקה. "ובשביל זה צריך להפריש צדקה קודם התפילה, כדי שיוכל לכלכל דבריו במשפט, שיהא קולע אל השערה ולא יחטיא" (שם).

ובזה יתבאר לנו פסוק ומאמר חז"ל זה:

מאחר שיוסף קיים מצות צדקה וכלכל את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו, לכן קיבל את ה"בכורה" שהיא התפילה!

וכן מפרש רבינו את התיבות "לחם לפי הטף":

"הטף" הוא מלשון "דיבור", כמו שכתוב ביחזקאל "הטף אל דרום" שפירושו "דְבַר". ועל ידי שנתן "לחם" וקיים מצות צדקה, בזה קיבל את כח הדיבור של תפילה, "היינו שהיה שגורה תפילתו בפיו על ידי הצדקה" (שם).

הצדיק - צינור השפע!

ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו לחם לפי הטף

בפסוק זה מרומז שכל ההשפעות באות על ידי הצדיק האמת, אשר הוא מכלכל את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו, והוא המשביר לכל עם הארץ.

וזה לשון מוהר"ן:

"כל ההשפעות וכל השביעה נמשך מהצדיק הדור בחינת יוסף, שהוא בחינת 'נהר יצא מעדן להשקות את הגן', כי כל הדברים כולם נמשכין מארבעה יסודות, שכולם נמשכין מהצדיק, שהוא בחינת 'נהר יוצא מעדן להשקות את הגן', כי הצדיק משקה ומורה את הארץ, שעל ידי זה נמשכין כל ההשפעות.

בבחינת 'ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו', בחינת 'וכל הארץ באו מצרימה אל יוסף לשבור', כי יוסף הוא השליט שהוא המשביר לכל עם הארץ. כי יוסף, שהוא השליט, הוא הצדיק הדור שממנו נמשכין כל הארבעה יסודות, שהוא הראש ב"ת, הוא נהר יוצא מעדן להשקות את הגן, הוא המשביר, **כי ממנו נמשכין כל השביעות וכל ההשפעות שכולם כלולים בארבעה יסודות שנמשכין מהצדיק**" (ליקוטי הלכות, תענית ג).

לכבוד הילולת מוהר"ן החל בשבוע הבעל"ט, יום עשרה בטבת, נכתוב מילין זעירין בענין הענוה והשפלות והביטול הגמור.

איתא בליקוטי מוהר"ן:

"אין אדם זוכה לתורה, אלא על ידי שפלות, כמו שאמרו חז"ל 'ומדבר מתנה', שישבר גאותו מארבע בחינות שפלות. כי צריך האדם להקטין את עצמו לפני גדולים ממנו, ולפני בני אדם כערכו, ולפני קטנים ממנו. ולפעמים, שהוא בעצמו קטן שבקטנים וצריך להקטין את עצמו כנגד מדרגת עצמו, וידמה בעיניו שהוא למטה ממדרגתו, בבחינת שבו איש תחתיו" (ליקוטי מוהר"ן, יד).

מדברי רבינו למדנו שארבע דרגות ישנם בענוה ושפלות, וכנגדם מבאר מוהר"ן י"ט שנים ארבע גוונים עיין. כשהמרכזית שבהם היא ה"בת עין", הנקודה השחורה, המכוננת כנגד דרגת השפלות הרביעית, תכלית השפלות והענווה. ובה דוקא משתקף ונראה האור הגדול.

וזהו עיקר עבודתנו: להתבטל לגמרי, ולהפוך "לבת עין" אשר דרכה נוכל לראות את האור הגדול. "כי עיקר הביור בבחינת נקודת בת עין שהם בחינת המדרגה הרביעית של שפלות, שהוא שיהיה שפל ועניו למטה ממדרגת עצמו עד שיהיה בבחינת מה, ואז נכלל בבת עין דקדושה, שהיא בחינת הנקודה האמתית דקדושה, שדרך שם נכלל במקום שנכלל למעלה למעלה. כי עיקר העליה וכלליות למעלה למעלה באור האין סוף הוא על ידי ענוה ושפלות, והעיקר כשמיגיע לבחינת שפלות הרביעית שהוא תכלית הענוה!" (ליקוטי הלכות, ערלה ה, ו).

רק מי שמשחיר את עצמו בתכלית השחרות, הוא זה שזוכה לראות את האור הגדול. כי הלא זוהי סודה של ה"בת עין", השחרות! וכדברי רבינו הקדוש: "בת עין, דהיינו השחור שבעין, שהוא בחינת השחרות, שהוא מצמצם ומגביל וכולל בעצמו כל הדברים הגדולים העומדים לנגדו. כגון הר גדול כשעומד לפני הבת עין, שהוא השחור שבעין, אזי נגבל כל ההר בתוך הבת עין שרואה אותו. כי השחרות שבעין הוא מצמצם כל הדברים הגדולים ונכללין ונראין בתוכו, ועל ידי זה רואין ומשיגין הדבר שרואין. כמו כן, זה השכל התחתון מצמצם ומגביל השכל הגדול העליון ונכלל בתוכו, ועל ידי זה רואין ומבינים ומשיגים את השכל העליון הגדול" (ליקוטי מוהר"ן, ל).

ואכן, התלמיד הקדוש - מוהר"ן - הוא זה שזכה לכך בתכלית השלימות!

הוא זה שנולד ב"חמשה עשר בשבט", ונסתלק בחודש טבת

ענוה ושפלות - הכלי לקבל מרבינו!

תקופת ה"בת עין". כי "תקופת טבת היא התקופה הרביעית שהוא כנגד בחינת בת עין, ששם עיקר הביור כנ"ל. והתקופה היא שלשה חדשים שהם: טבת, שבט, אדר. נמצא שחמשה עשר בשבט הוא נקודת אמצעית התקופה, שזהו בחינת נקודת הבת עין" (ליקוטי הלכות, שם).

הוא זה שרבינו הקדוש העיד עליו, ואמר: "אם תסתכל עליו, תראה בו שהוא שפל ברך כל כך, עד אשר הוא כעפר וטיט ממש" (חיי מוהר"ן, שלח). והוא זה, שמעיד על עצמו: "שכשם שאני קטן בעיני מצד עצמי, כאשר בוחן ליבות הוא יודע - כן יקרה נפשי מצד מעלת קדושת המשפיע עלי חכמה ובינה ודעת, הוא כבוד אדוני, מורי, הרב הקדוש והנורא, הרב האמת, זכר צדיק לברכה" (הקדמת ליקוטי הלכות).

ואכן, דרכו זורח ומאיר אורו של רבינו הקדוש לעד ולנצח נצחים!

"ובזאת אנחנו חייבים להודות ולהלל כל ימי חיינו לעושה לנו אורים גדולים כי לעולם חסדו, את השמש לממשלת ביום, הוא אדמו"ר מוהר"ן זצ"ל - הנמשל בגבורת מאורו וזריחתו להשמש שעיקר יהיה ביום, שמרמז על הגאולה שאז יתגלה גם ספרו הגנוז וספרו הנשקף, וגם עוצם הנוראות שבפרסם תורותיו ומעשיותיו של עכשיו - ואת הירח לממשלת בלילה, הוא תלמידו הקדוש מורנו מוהר"ן ז"ל - הנמשל ללבנה על אשר זיכר וצרף את גופו עד שקיבל בעצמו את אור השמש להזריחו גם בעומק החושך שבדורותינו אלה, ולהחיות ולהשיב בזה גם את כל חלושי הראות שמחמת גודל כהיון עיניהם אין יכולים להביט באור השמש בעצמו" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, הקדמה).

עיקר המידה בה תלוי קבלתנו מאורו של רבינו, היא מידת השפלות והענוה!

וכפי שמסופר על רבי אברהם ב"ר נחמן:

בְּדָבָרוּ פֶּעַם בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל מוהר"ן, ענה ואמר: "מדוע קיבל מוהר"ן מרבנו מלוא חפנים, משום שהיה שפל בעיני עצמו כגוש בוץ" = "פאר וואס האט רבי נתן גינומען פון רעבן אזוי מיט שעפיל און לעפיל, ווייל ער איז גיווען ביי זיך א שטיק בלאטע". ואמר זאת גם על אביו רבי נחמן טוטלשינער, שקיבל ממוהר"ן יתור מכולם, מסיבה זו. וכן א"ש שהכירו את רבי אברהם ב"ר נחמן שיבחוהו במדה זו (שי"ט, ג, תפ).

יהי רצון שנזכה כולנו להכיר בהאמת, שאין אנו יותר מחתיכת בוץ, ואז נזכה לקבל מרבינו "מיט שעפל און לעפל"...

פנינים מאורים וחידושים מהזרמים מוקדמים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הגרי"ם שכנגען שליט"א אשר ציין ורשם לפנינו לזיכרון.

לקט ספריי"ם

ספרי חסידות

מדוע יעודי התורה - השכר והעונש כולם חומריים גופיים

מסביר הר"ן, לזה הצד באו יעודי התורה כולם גופיים בעיני הברכות, כי בהוראות אלו הדברים גלויים לחוש, יתישב בלבם, שהגוף נמשך אחר הנפש, ושאין הנפש נמשכת אחר הגוף, ואילו ייעד אותם בייעוד רוחני שהשיג הנפש אחר הפרידה מהגוף אפשר שיהיו מסופקים בדברים. יוצא, שהיעודים החמריים הם רק אמצעי להשפיע כדי להקל על האדם את הידיעה וההכרה שהנפש אינה נתונה תחת טבעיות הגופים ומאכן יבואו להסיק, שיש להם דבר אחד שהוא גדול מן הענין הטבעי.

הרב יכול להמשיך שפע רוחני לתלמידו מה שאינו יכול להגיע אליו בעצמו

גם השפע הבא לרב יש בכוחו להימשך לתלמיד, וזוכה התלמיד להגיע לדרגה גבוהה אשר אין בחוקו של התלמיד להגיע אליו בלי רוחו של הרב, וזוהו מסביר הר"ן את בקשתו של אלישע מאלהיו (מלכים ב' ב' ט) ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, שהוא תמוה, שכן אי אפשר שהעלול כלומר המושפע יתחזק יותר מהעילה כלומר מהמשפיע, ואין יכול אלהיו להאציל מרוחו פי שנים, אבל ביאור הענין שאין ספק שבשעה שאלהיו עולה למרומים, מתעלה הוא ממדרגת האדם למעל המלאכים, ממילא ימשך אז השפע גם לאלישע באותה שעה ממעלה הגבוהה של אלהיו, יותר ממה שהיה אלישע מוכן לכך עתה.

אכילה ושתייה קודם עלות השחר בתענית ציבור

משנ"ב ס' רסא סק"א) שאין מועיל קבלה בלב לענין קבלת תענית מבעוד יום וכל שכן בזה שיש לומר דמעשה השינה הוא מעשה המוכיח לקבלת תענית ואין מחשבה מבטל מעשה (וע"ע משנ"ב ס' תרח סק"ב).

מסתמית הפוסקים נראה שבכל תענית צריכים לעשות תנאי מחדש ואין מועיל שינתה פעם אחת בשביל כל התעניות, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"א אות ב בבאורים, ולא דמי לסי' רעט ס"ג דשם אי"צ רק גילוי מילתא אבל כאן על ידי השינה על כרחו מסלק עצמו מן האכילה).

מי שרגיל בכל תענית לקום מוקדם ולאכול קודם עלות השחר, ושכח פעם אחת לעשות תנאי, נראה שאסור לאכול (דהמו"א שם סק"ג ומחצה"ש שם לא הקילו רק לענין שתייה במי שדרוכו לשתות בכל יום בבוקר, ולא לענין אכילה בפרט למי שאינו אוכל רק ביום התענית, ועברכ ר"ה שאני דכל האנשים היה דרכם בכך). ויש להסתפק אם אפשר להתנות מתענית אחד על כל התעניות (עי' ברכ"י ס' רעט אות ג, וי"ל דכאן גרע דהשינה הוא מעשה המורה על סילוק).

ובשו"ת אור לציון (שם) כתב שאי אפשר להתנות מתענית לתענית. ובספר מקראי קודש (תענית עמוד לה) הביא שאין תנאי מועיל רק אם מתנה בליל התענית או בערב התענית מחצות היום.

נראה שמי שדרכו לאכול בתענית קודם עלות השחר, ועשה מעשה המוכיח שרוצה לאכול, כגון שהלך לקנות עוגות ואמר שהם לצורך אכילה באשמורת לפני התענית וכדו', אין התנאי מעכב בדיעבד (דבסי' תקפ"ב ס"ב משמע שא"צ לשון של תנאי ממש, ועוד שמעשה זו ביטל מעשה הסילוק של השינה, וא"כ יש לסמוך על הוסיפים דתנאי במחצות מהני).

בכל תענית ציבור, חוץ מתשעה באב ויום כיפור, מתחיל הצום מזמן עלות השחר, ואילו בלילה מותר לאכול ולשתות. וכתב הר"ן (תענית ד. ד"ה ירושלמי) דבאמת יום התענית מתחיל כבר בלילה, שיום של תורה הוא מערב עד ערב, אלא שהקילו חז"ל דדי למנוע מאכילה רק בשעה שבני אדם אוכלים דהיינו ב"ב שעות של יום, ולכן לאחר שסילק עצמו מסעודת הלילה והולך לישון נאסר תיכף באכילה ובשתייה כל הלילה, שבזה שהולך לישון מקבל על עצמו את יום התענית. ולכן בכל תענית יחיד צריכים לקבל את התענית מבעוד יום, שלאחר צאת הכוכבים כבר הגיע יום התענית אף על פי שאוכל ושותה עדיין. וכן נפסק בשולחן ערוך (ס' תקס"ד ס"א) שמדי שישן שינת קבע נאסר באכילה ובשתייה, גם אם מתעורר באמצע הלילה.

לדעת הרמ"א (שם) אפשר לעשות תנאי קודם שהולכים לישון שאינו מסיח דעת מאכילה ושתייה על ידי השינה, ואינו מקבל התענית עד העלות השחר. כמו כן, מי שרגיל לשתות קפה בקומו משנתו, מותר לו לשתות לפני עלות השחר גם בלי תנאי, שדרך האדם להיות צמא אחר שנתו ומן הסתם לא קיבל על עצמו איסור שתייה על ידי השינה (עי' משנ"ב סק"ה 1 - ולדעת המקובלים אין לאכול כלל קודם עלות ע"י משנ"ב ס' פט סק"ח).

יש להסתפק אם צריכים להוציא את התנאי בפה או שגם מחשבה לבד מועיל. ונראה להחמיר, דדעת הרמ"א (ס' תרח ס"ג, וע"ע

הביא שבעל הבית שערים היה מקפיד לאחל א' גוט מועד' ולא א' גוט יום טוב' כדי שלא להשוות קדושת יום טוב לקדושת חול המועד. וכפי שפסק בשולחן ערוך שאין לומר בתפילת חול המועד 'את יום טוב מקרא קודש הזה'. וכן מובא בשם הגאון רבי משה אריה פריינד ז"ל שהרה"ק משינאווא ז"ע הקפיד לאחל דוקא 'גוט מועד', כדי להבדיל בין קדושה קלה לקדושה חמורה (הגדת עטרת יהושע עמוד ח).

לעומת זה יש הנוהגים לאחל א' גוט יום טוב' כדי לפרסם קדושת היום, וכך הוא מנהג חסידות קרלין. וראיתי בספרים (זכרנו לחיים עמוד רלב) שכן הנהיג המהר"ש הראשון במבוב זצוק"ל בזמנו כשהחלו ההמון לזלזל קצת בימי החול המועד כדי לחזק קדושת היום. ויש סמך לדבר בהלכות תענית (ס' תקע"ג אות 1) שאבותינו הקדושים שלחו מאוד ימים ואמר חוץ מיום טוב, חייב להתענות סך בחנוכה ובפורים אבל אינו מחוייב להתענות בחול המועד, וביאר הפרי מגדים (א"א שם) דאף שבחול המועד אין אומרים הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו טוב שאינו נקרא יום טוב, בנדרים הולכים אחר לשון בני אדם ובלשון בני אדם חול המועד נקרא יום טוב.

כיום, הנשים אין לובשות בגדי שבת רק בגדים חדשים לכבוד המועד, ונראה הטעם דבשבת יש חיוב ללבוש בגדים מיוחדים משום דרשת חז"ל (שבת ק"ג) "וכבדתו מעשות דרכיך שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול", ופסוק זה אינו שייך בחול המועד, אבל מצד שני יש מצות שמחה בחול המועד, ועיקר מצות שמחה אצל נשים הוא בבגדים חדשים (עי' ס' תקכ"ב ס"ב), לכן מעדיפים ללבוש בגדים חדשים לקיים בזה מצות שמחה וממילא מקיימים בזה גם הדין של 'כבדהו בכסות נקיה'.

לעומת זה יש הנוהגים לאחל א' גוט יום טוב' כדי לפרסם קדושת היום, וכך הוא מנהג חסידות קרלין. וראיתי בספרים (זכרנו לחיים עמוד רלב) שכן הנהיג המהר"ש הראשון במבוב זצוק"ל בזמנו כשהחלו ההמון לזלזל קצת בימי החול המועד כדי לחזק קדושת היום. ויש סמך לדבר בהלכות תענית (ס' תקע"ג אות 1) שאבותינו הקדושים שלחו מאוד ימים ואמר חוץ מיום טוב, חייב להתענות סך בחנוכה ובפורים אבל אינו מחוייב להתענות בחול המועד, וביאר הפרי מגדים (א"א שם) דאף שבחול המועד אין אומרים הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו טוב שאינו נקרא יום טוב, בנדרים הולכים אחר לשון בני אדם ובלשון בני אדם חול המועד נקרא יום טוב.

בגדי חול המועד

חז"ל דרשו במכילתא (שמות ט) 'מקרא קודש

האם חול המועד נקרא יום טוב

איסור מלאכה

על פי כן אין מזכירין ימים אלו בשם 'יום טוב' בתפילה כדי שלא לזלזל ביום טוב ממש שלא יהא סבורים שקדושת חול המועד שיה לקדושת יום טוב. ולשיטתו יש לומר דרק בתפילה אין מכנים אותו בשם יום טוב כדי שלא להשוותו ליום טוב ממש, אבל בשעת ברכת המזון שמתפללים בלשון תפלה 'הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו טוב' ואין אומרים שהיום יום טוב, אין קפידא.

הסבר המחלוקת

שם 'יום טוב' תלוי בעיקר באיסור מלאכה, כדאיתא במסכת מגילה (ה): "יום טוב מלמד שאסור בשעת מלאכה", ולכן אמרו שם בגמרא דפורים שלא קיבלו עליהם איסור עשיית מלאכה אין על זה שם יום טוב.

אמנם לא כל יום שאסור בעשיית מלאכה נקרא בשם יום טוב, דשבת אינו נקרא יום טוב אפילו שהוא אסור בעשיית מלאכה, וכן ביום כיפור אין אומרים בנוסח התפילה 'את יום טוב מקרא קודש הזה'. וגם בראש השנה שנחלקו הפוסקים אם יש בה חובת שמחה יש דעות בפוסקים אם אומרים 'את יום טוב' בתפילת ראש השנה (עי' ליקוטי מהרי"ח ערבית ר"ה).

והטעם בזה הוא, ששם יום טוב מסמל את היום כיום שמחה, ואסרה התורה לעשות מלאכה ביום טוב כדי שיהיו פנויים משאר מלאכות ויתעסקו אך ורק בשמחת היום, ויום שנאסר במלאכה כדי להיות פנוי בשמחת היום נקרא בשם יום טוב (עי' רמב"ם מצוה קנט), אבל יום שנאסר ממלאכה זכר למעשה בראשית או משום כפרת יום סליחה אינו נקרא בשם יום טוב - וימי חול המועד אף שיש בהם מצות שמחה כיון שלא נאסרו בכל המלאכות, ולא נתחייבו להיות עצורים ממלאכה כל כך כדי להיות פנוי כל היום אך ורק בשמחת היום בלבד, נחלקו הפוסקים האם גם ימים אלו נכללים בשם יום טוב.

איחול 'גוט יום טוב' או 'גוט מועד'

בחול המועד לא מצינו שיש איסור ממצוא חפצין ודבר דבר, לפי שאין קדושתו כקדושת שבת ויום טוב ממש (ס' תקמ"ג ס"ג). אבל מובא במעשה רב (אות קע"ד) שהג"א ז"ל היה מקפיד על המאחלים במוצאי יום טוב לחול המועד א' גוטע וואך' שזהו מנהג חול, ואף שאין חול המועד כיום טוב ממש חייבים להיזהר בקדושתו ואסור לנהוג בו מנהג חול. וכן כתב במשמרת שלום (קורנינו סימן לג אות 1) שאבותינו הקדושים שלחו מאוד ימים ואמר חוץ מיום טוב, חייב להתענות סך בחנוכה ובפורים אבל אינו מחוייב להתענות בחול המועד, וביאר הפרי מגדים (א"א שם) דאף שבחול המועד אין אומרים הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו טוב שאינו נקרא יום טוב, בנדרים הולכים אחר לשון בני אדם ובלשון בני אדם חול המועד נקרא יום טוב.

ומנהג העולם לאחל בחול המועד א' גוט מועד, ובשו"ת קנין תורה בהלכה (ח"ה סי'

אמרו חז"ל: "הלכות מועד עקורות הן ואין למדין זו מזו", שאינו מפורש בתורה איסור לאו לאיסור מלאכה, וגם לא נאמר בו 'שבתוך', רק נאמר בו 'מקרא קודש' (ויקרא כג. ד) ופירשו חז"ל שימים אלו אסורים במקצת מלאכות כיום קודש שלא יעשנו כיום חול לכל דבר.

ונחלקו הראשונים אם איסור מלאכה בחול המועד הוא מן התורה או מדרבנן: לדעת רש"י ועוד ראשונים האיסור מן התורה, ולדעת הרמב"ם ועוד ראשונים האיסור הוא רק מדרבנן. והרמב"ן הטיל פשרה ביניהם, שהעושה מלאכה לצורך יום חול עובר על איסור תורה משום שהשווה ליום חול ואין זה מקרא קודש, אבל העושה מלאכה לצורך היום אינו עובר על איסור תורה, ובנוסף לזה החמירו חכמים שלא להתיר כל מה שהוא צורך המועד רק בתנאים מסויימים (ביה"ר סי' תקל).

חול המועד אינו נקרא יום טוב

בהלכות פסח נפסק בשולחן ערוך (סימן תצ"ג) שבימים טוב אומרים בשמונה עשרה 'את יום טוב מקרא קודש הזה' ואילו בחול המועד אומרים רק 'את יום מקרא קודש הזה' ואין מזכירים בו יום טוב. לפי זה הוסיף המגן אברהם (סק"א) שאין לומר בברכת המזון בחול המועד 'הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו טוב', שאין חול המועד נקרא יום טוב. וכך כתב גם הט"ז (ס' תרס"ח ס"א) דלא מצינו בגמרא בשום מקום שיהיו ימי חול המועד נקראים יום טוב, והביא ראיה מגמרא סוכה (ג) דאיתא שם 'החליל אינו דוחה יום טוב' ואילו בחול המועד היה החליל נוהג בשמחת בית השואבה, הרי שאין חול המועד יום טוב.

כך מבואר גם ברמב"ם (פ"א מהל' יו"ט ופ"ו הכ"ב) שהימים טובים בלבד נקראים 'יום טוב' אבל ימי חול המועד נקראים 'מועד'. וכן כתב הריטב"א במסכת עירובין (צו. ד"ה יצאו) דבכל מקום שנזכר בגמרא שבתות וימים טובים אין חולו של מועד בכלל. וכן פסקו למעשה במשנה ברורה (ס' תצ סק"ה) ושולחן ערוך הרב (ס' תפ"ו ס"ו) שאין אומרים 'הרחמן הוא ינחילנו' בחול המועד שחול המועד אינו נקרא יום טוב.

שיטת הרשב"א דחיה"מ נקרא יום טוב

מאידך, שיטת הרשב"א (ש"ת ח"ה סי' רטו) דחול המועד נקרא יום טוב, כיון שאסור במקצת מלאכות מן התורה, [וישיתו כשיטת הרמב"ן הג"ל דמלאכות שאינו לצורך היום אסור מן התורה]. והיה אומר 'את יום טוב מקרא קודש הזה' בחול המועד. ובכך החיים (ס' תצ סק"ד) הביא בשם הערך השולחן (ס"ב) שיש לסמוך על שיטת הרשב"א ולומר בברכת המזון 'הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו טוב'. וכן הוא בסידור רבי שבת.

גם הריטב"א במסכת סוכה (לח) דייק מלשון הגמרא דחול המועד נקרא יום טוב מכיון שאסור במקצת מלאכות, אלא שכתב דאף

"עולם נלך לאורו על ידי רבי נתן תלמידו"

דרכו המקודשת של בעל ההילולא - התלמיד הגדול מוהר"ת ז"ע - כתיבת תורות רבינו והשאת רוחו בעולם.

לרגל התחלת המחזור החדש בלימוד הספה"ק "ליקוטי מוהר"ן", והילולת מוהר"ת

רבי נפתלי מנעמירוב (י"ב)

מגוריו באומן

רבי נפתלי עבר לדור באומן אחר הסתלקות רבינו ז"ל, ונשאר לדור שם כל ימיו (שיש"ק ח"ו אות ג').

אנ"ש החזיקו את ר' נפתלי ונתנו לו החזקה שיוכל לעבוד את ה' במנוחה, כמרומו בעלים לתרופה (מכתב תמ"ז) שכתב: "כל הנותנים לו עתה יחייבו עצמן ויקיימו לשלוח לו לשם מה שנותנים לו בכל שנה ויותר", עיי"ש.

ומסופר שגם מוהר"ת ז"ל היה חפץ מאד לדור באומן, כדי להיות סמוך ונראה לציון רבינו ז"ל, אלא שלא עשה כן מחמת שחבירו רבי נפתלי היה דר שם, וכדברי רבינו ז"ל בליקו"מ (ח"א סי' ט"ה) שיש שצריך להרחיק בין האילנות והעשבים כדי שלא יכחיש אחד את חבירו (שיש"ק ח"ו אות פ"א).

הבית הזה יהיה לשם ולתהילה

והנה בעת שמוהר"ת עסק לבנות הבית המדרש בעיר אומן, בשנת תקצ"ד, בנו גם שם בית מיוחד לר' נפתלי שידור בו, כמסופר בימי מוהר"ת ז"ל:

"ובסוף אותה השנה [שנת תקצ"ד] עסק ר' נפתלי לגמור בנין הבית דירה בשבילו שהתחיל לבנות תחת הגג של הבית המדרש, ולתקן הגג, וסתר הגג הראשון ובנאו מחדש, אבל לא גמר בנין בית דירתו שבבית המדרש שלנו הגג"ל" (ימי מוהר"ת ח"א אות ק').

וכן כתוב מוהר"ת לר' נפתלי בעל"ת (מכתב קע"ז) בשנת תקצ"ה אודות ביתו למעלה מהבית"ד שעוסק לבנות לו, וז"ל: "השם יתברך ירחם שזכה לגמורו בקיץ הזה הבאה עלינו לטובה, ומעלתו ישב בה בשלחה והשקט על התורה ועל העבודה, ויזכה לשמוע קדיש וקדושה וברכו וקריאת התורה בכל יום ובכל עת כראוי, בלי יסורים ובלבולים אשר סובל עתה", ע"כ.

יברכך ה' כבנים

אחד מהמתפללים הקבועים בביהמ"ד של חסידי ברסלב באומן היה ר' חיים כהן. ופעם אחד היה חסר בביהמ"ד מנין להשלים לעשרה, ור' חיים כהן לא רצה שיהיה לר' נפתלי חלישות הדעת מזה, לכן הפציר את אחד מחבריו שיבא לקבוע עצמו להמנין הזה להצטרף לעשרה, אמר לו החבר (שהיה לו) ר' חיים: "היות שעדיין לא זכית להתברך בבנים, אם יבטיח לי ר' נפתלי שאזכה לבנים אבוא להתפלל בקביעות", וסיפר זאת ר' חיים לרבי נפתלי, אמר לו ר' נפתלי: "נו, יבוא יבוא", ובא להתפלל אצלו. והנה עבר איהו זמן ועדיין לא נפקד, ובא החבר לר' חיים בטענה, הלך ר' חיים לרבי נפתלי ואמר את טענתו לר' נפתלי, ענה רבי נפתלי ואמר: "אנו יש לנו קבלה מרבינו לנצור את לשוננו, אולם כשאנו כבר מבטיחים פעם הרי הדבר מתקיים" - "מיר האבין א קבלה פון רעבין צו האלטן דאס מויל פאר מאכט, אבער אז מיר זאגן אמאל צו ווערט דאס מקוים". וכך הוה, שנפקד ונולדו לו כמה בנים (שיש"ק ח"ו אות קפ"ה).

אני צריך לצוות על כך...

פעם בליל שבת הלך ר' נפתלי עם עוד אנ"ש לבן זכר אצל ר' חיים סטאלער, והיה באמצע החורף הקשה, ותקפו אותם רוחות עזות מלוות בשלג, עד שלא ראו ללכת לנכון. ואמר להם ר' נפתלי שיאמרו ויזכירו עמו שמות הצדיקים, ותיכף כשהחלו באמירתם התבהר להם הדרך, והיה לפלא. אחר כך בפעם אחרת כשהלכו שוב אנ"ש עם ר' נפתלי והיה בצרך להם שוב לישועה, אמרו זה לזה: נו, נתחיל להזכיר שמות הצדיקים. ענה להם רבי נפתלי: "נכון, אבל אני צריך לצוות לזה" - "יא איבער איך דארף הייסן" (שיש"ק ח"ו אות קפ"ה).

מעשה... כי כל כונתו הקדושה היה רק שנשתדל להבין העבודה והעצות היוצאים מכל תורה ותורה, ושנבקש מהש"ת ונשתטח לפניו ית' ונשתדל לקיים מכל הכתוב בהם בפשיטות... עד אשר ישבו אל ה' באמת בכל לבבו ובכל נפשו ומאודו". ע"כ.

ואמרת פעם שכל תורה בליקוטי מוהר"ן הוא סעיף ב"חיי מוהר"ן" והיינו, כי רבינו הק' לא אמר שום חידוש סתם שאינו קשור אליו, אלא כל חידוש היה הוא בעצמו, היינו שעשה תורות ממדריגת עצמו, מעבודתו הנפלאה ומהשגתו הקדושה, כאשר מובן לכל מי ששוקד על ספרי רבינו ז"ל ומוהר"ת.

ונתתי פעם דוגמא לזה, ממה שמואב בשיחות הר"ן (אות קעב) וזל"ק של מוהר"ת: "פעם אחת נתן [רבינו הק'] הטלית הישן שלו במתנה לאחד מחשוביו [ה"ה תלמידו המקובל רבי יודל מדאשיב], ענה ואמר רבינו ז"ל להאיש הזה שנתן לו הטלית שלו: הזהר מאד לכבד הטלית הזה, כי כמו מספר שערות שיש בהטלית כל כך דמעות שפכתי עד שידעתי מהו טלית", עכ"ל.

וראיתי בספר בן איש חי (אור ראשונה פרשת בראשית), שהטלית מתחלק לשני מיני אורות, אחד הציצית ואור הטלית עצמו, וכל ההשגות שזכו הצדיקים בעולם הזה הוא רק באור הציצית, אבל אור הטלית [שהוא אור מקיפין] זה יזכר רק לעתיד.

ועל פי זה רואים שרבינו דייק לומר: עד שידעתי מהו "טלית", ולא אמר 'ציצית', כי רבינו הק' כבר זכה להשגות של העתיד, היינו ההשגה בסוד הטלית.

וכל זה הוא לדוגמא איך שכל השיחות של רביה"ק - אף שהם נראים כדיבורי התחזקות ועצות טובות - כולם בנויים על רזי דאורייתא ועל רזין דרזין, ומוהר"ת הליבש את כונת המצוות של האר"י הק' באופן של עצות והתחזקות לאיש הישראלי.

ואמרת פעם על מה שמואב שאם לא לומדים קבלה צריכים להתגלגל - שזה ברור שכשולומדים ליקוטי מוהר"ן וסיפורי מעשיות ושיחות וכו', בזה מקיימים את לימוד הנסתר במלוא מובן המילה באופן נפלא.

פעם שאל אחד את מוהר"ת, מה יעשה אם יענישו אותו בגיהנום?... השיב מוהר"ת: "אומר שם תורה בליקוטי מוהר"ן, וממילא יבואו אל הצדיקים לשמוע, וממילא יהיה שם הגן עדן..."

קהילת חסידי ברסלב
ע"ש דביה"ק מוהר"ן מגובליץ זיע"א
בנישואת הגדו"צ ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א

הזמנה של מצוה

הגנו להודיע לכל בני קהילתנו ולכל ידידנו הקרובים ולכל הצמאים לדבר ד' וכמהים לחדש נעוריהם בידע דקדושה, מסעין היוצא מביט ד' נחל נובע מקור הכמה, לישר אודותיהם ע"פ דריבוי בדיה"ק זיע"א, כי בעוה"ז יתאספם אנו כשרי שנה בשנה

ביומא דהילולא דגאון עוזנו מוהר"ת זיע"א

לסעודת הילולא לכבודו הק'
ביום שני פרשת ויחי - ליל עשרה בטבת
באולמי "אטונוב" (בנות ירושלים) רח"ו בה"ן 71
בראשות מוהר"ן

הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א
תפילת מעריב 7:45
נטילת ידים בשעה 7:30

עמוד לנו ובזוה הקדוש להאיר לנו בכל משבתותינו ורגננו ונשפחה בכל ימינו בדיבויים ותרומתם הסתוקים מדיש ונפת צופים ויבזו ודיבוי תמידי לכל נפשו באורח צדיקים באור נונה הולך ואור עי נבון היות.

כבוד רב
התמלה

בבית שמש תנקיים סעודת הילולא לאברכי קהילתנו
בבית מדרשינו "תפארת הנחל" רח"ו אור שטח 3
תפילת מעריב בשעה 7:00. ומיד לאחרי"כ נגיי לסעודה

שמונה שנים בלבד עברו מחודש אלול תקס"ב, אז התקרב מוהר"ת ז"ל אל אורו של רבינו הק', עד הסתלקות רבינו הק' בח"י תשרי תקע"א. אך ממה שרכש מוהר"ת בשמונת השנים הללו, זכה לחיות משך למעלה מארבעים שנה. ולמרבית הפלא, כל מה שחי יותר - אע"פ שזמן הסתלקות רבינו הק' נגרחק יותר - אע"פ כבער מוהר"ת אל הש"ת יותר ויותר, והרגיש יותר ויותר את קדושת רביה"ק.

וכן נראה בהדיא בליקוטי הלכות, שכידוע היה דרכו לכתוב בכל נושא שלמד הלכה א', וכשלמד את הנושא במחזור השני כתב הלכה ב', וכן הלאה. ועיינו ראות שהסימנים [ההלכות] הראשונים הם קצרים, והשניים הם יותר ארוכים, וכן מוסיף והולך. ולכן כל הלכה מאוחרת יותר, ארוכה יותר בחידושים ודיבורים נכחלי אש, דוק עיין ותשכח.

וכמה שחיה יותר - אע"פ שזמן הסתלקות רבינו הק' נגרחק יותר ויותר, אע"פ כבער מוהר"ת אל הש"ת יותר ויותר, והרגיש יותר ויותר את קדושת רביה"ק. ומה שחיה יותר - אע"פ שזמן הסתלקות רבינו הק' נגרחק יותר ויותר, אע"פ כבער מוהר"ת אל הש"ת יותר ויותר, והרגיש יותר ויותר את קדושת רביה"ק.

אחת מהתורות הראשונות ששמע וקיבל מוהר"ת מרבינו בתחילת התקדושותו אליו, היתה התורה "קרא את יהושע" (תורה ו' בליקוטי מוהר"ן), ובאמירת תורה זו רמז רבינו שהוא צריך לקחת לו תלמיד שימלאהו באוצרות של התורות והמאמרים והשיחות והמעשיות הקדושות שלו, שיהיה מי שימסרם לעולם במסירה יפה, ובחר בתלמידו רבי נתן ז"ע.

הלימוד הראשון שלימדוהו כתלמיד, היתה מידת העניויות, כפי שמתחיל רבינו את אותה הורה: "שישמע בזיונו ידום וישתוק", שמשמעותה היא עניויות, עניויות בשלמות! לא להשיב למחרפיו; ישתוק בפועל, וגם ידום בלבד ויקבלם באהבה.

ולזה אפשר לזכות רק ע"י שמרגיל עצמו היטב במידת הענוה. ואלו היו הלימודים הראשונים שלימד רבינו את מוהר"ת בתחילת התקדושותו אליו. שכן, כדי לקבל ולהעביר את תורתו הקדושה בעולם, הוצרך רבינו לכלי מלוטש בתכלית הענוה.

ואכן אחד מהשבחים שהתבטא רבינו על ר' נתן היה; שכאשר מביטים עליו, רואים שהוא נחשב בעיני עצמו כחתיכת טיט [א - שטיק בלאטע] ותו לא.

ואפשר לראות זאת בכל כתביו של מוהר"ת, שמרוב ענוותנותו, וביטולו המוחלט לאורו של רבינו - אינו כותב שום חידושים מעצמו, אלא כל חידושי דבריו אינם אלא לחפור ולחפור בעומק דברי רבינו, ולדלות עומק דבריו הקדושים.

מקובל שלפני שהתחיל מוהר"ת לחבר את ספרי הליקוטי הלכות הורה לו רבינו לחזור פעם נוספת על כתבי האר"י ז"ל. וכן מובא בהקדמת הליקוטי הלכות שרוב ה'הלכות' שפירשן בעבודת ה' הם ממש ע"פ כוונות האר"י ז"ל, אלא שביאר אותם ע"פ דרכו של רבינו הקדוש, אשר על ידם יכולים להבין כל הכוונות לעובדא ולמעשה.

ובהקדמתו לליקוטי מוהר"ן כותב מוהר"ת: "וכל כתבי האר"י ז"ל ומאמרי הזהר הק' ותיקונים וכל דרכי הקבלה הקדושה כולם כאחד כלולים בדברי הספר הקדוש הזה"... ומסיים מוהר"ת: "אך עיקר כוונתו הקדושה הוא פרוש הפשוט שבכל תורה ותורה, כי לא המדרש עיקר אלא המעשה... ובכל תורה ותורה שגילה הכל היה רק בשביל לזכות את ישראל להביאם לידי

<p style="text-align: center;">ברכת מו"ל טוב</p> <p>להר"ר מאיר מנדליאל ז"ו ולאביו</p> <p>הרה"ח ר' חיים מנדליאל שליט"א</p> <p>לרגל הילולת הבת/הנדה</p> <p>יה"י שיוכה לגילה לתורה לחופה ולמעש"י ולחוב שנת קדושה</p>	<p style="text-align: center;">ברכת מו"ל טוב</p> <p>להר"ח ר' יהודה שולביץ שליט"א ולאביו</p> <p>לחג נישוא בני הר"ר ברוך ז"ו ע"כ בשעת"ו</p> <p>יה"ר שיוכה לבנות בית נאמן בישראל בדרך בדיה"ק זיע"א</p>
--	--